МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ПРОПЕДЕВТИКА МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова **Форма навчання**: денна, заочна
Освітній ступінь: бакалавр
Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність: 016 Спеціальна освіта
Освітня програма: 016 Спеціальна освіта (логопедія). Інклюзивна освіта
Рік навчання: 2- 4 **Семестр**: 4-8
Кількість кредитів (годин):
Мова викладання: українська
Посилання на курс в онлайн-платформі Google Classroom:

2. Інформація про викладача (викладачів)

ПІБ: Каплієнко Анастасія Іванівна
Науковий ступінь, вчене звання, посада: кандидат педагогічних наук
Кафедра: загальної педагогіки і спеціальної освіти
Робочій e-mail: kaplienko2020@idguonline.net
Години консультацій на кафедрі: середа, 10.00-11.20

3. Опис та мета дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Пропедевтика мовленнєвих порушень» є формування теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти під час вивчення: фізіологічних механізмів мовлення; причин, що викликають порушення мовлення; критичних періодів в розвитку мовленнєвої функції; закономірностей розвитку мовлення в дітей раннього та дошкільного віку; умов попередження порушень мовлення; методів спостереження за психофізичним та мовленнєвим розвитком у дітей раннього та дошкільного віку.

Метою вивчення дисципліни є: забезпечити здобувачів вищої освіти основними науково-теоретичними та практичними знаннями щодо попередження мовленнєвих розладів у дітей раннього та дошкільного віку.

Передумови для вивчення дисципліни: «Логопедія з практикумом», «Теорія і методика виховання дітей з вадами мовлення», «Мовленнєві та сенсорні системи та їх порушення».

Міждисциплінарні зв’язки з курсами «Теорія і методика виховання дітей з вадами мовлення», «Корекційно-реабілітаційні служби», «Педагогіка сімейного виховання».

4. Результати навчання

Здобувачі, які опанують змістом навчальної дисципліни «Пропедевтика мовленнєвих порушень» **зрозуміють**:

- генезу мовленнєвих порушень;
- методи попередження мовних порушень;

У процесі вивчення курсу здобувачі можуть оволодіти такими **вміннями й навичками**:

- діагностики різних мовленнєвих розладів і їх практичної реалізації;
- попередження переходу мовних розладів у хронічні форми, а також попередження наслідків мовної патології;
- соціально-трудова адаптація осіб, які страждають мовною патологією;
- усвідомити порядок (етапність) діагностики та формування висновку.

5. Структура дисципліни

Денна форма навчання

Тема № 1. Теоретичні аспекти «Пропедевтики мовленнєвих порушень» як науки.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Лекція (2 год.): Теоретичні аспекти «Пропедевтики мовленнєвих порушень» як науки. Предмет, об'єкт, мета, завдання.	Бєлова О.Б. Пропедевтика мовленнєвих порушень: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Медобори 2006, 2017. 132 с. 2. Бєлова О.Б. Мовленнєвий розвиток в нормі / Навчально-методичний посібник. Кам'янець Подільський: Медобори 2006, 2012. 180 с. 3. Биков Ю.Н. Неврологія, 2005. [Електронний ресурс] / Режим доступу до вид. : http://medbib.in.ua/perinatalnaya-patologiya.html 4. Богуш А.М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років. Монографія. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 374 с.
Семінарське заняття (2 год.): 1. Визначте предмет, об'єкт і завдання «Пропедевтики мовленнєвих порушень» як спеціальної науки. 2. Розкрийте міждисциплінарні зв'язки курсу «Пропедевтики мовленнєвих порушень».	

Тема № 2 Загальні поняття фізіологічної структури мовлення.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Лекція (2 год.): Поняття фізіологічної структури мовлення.	1. Бєлова О.Б. Пропедевтика мовленнєвих порушень: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Медобори 2006, 2017. 132 с. 2. Бєлова О.Б. Мовленнєвий розвиток в нормі / Навчально-методичний посібник. Кам'янець Подільський: Медобори 2006, 2012. 180 с. 3. Биков Ю.Н. Неврологія, 2005. [Електронний ресурс] / Режим доступу до вид. : http://medbib.in.ua/perinatalnaya-patologiya.html 4. Богуш А.М. Мовленнєвий розвиток дітей
Семінарське заняття (2 год.): Визначте, які ділянки мозку забезпечують повноцінну роботу мовленнєвої діяльності? Розкрийте важливість функціонування центрального відділу мовного апарату. Перерахуйте основні складові периферичного відділу мовного апарату. Опишіть функціональну діяльність	

глоткової, ротової порожнини та язика.	від народження до 7 років. Монографія. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 374 с. 5
Завдання для самостійної роботи: 1. Підготувати словник термінів	

Тема № 3. Причини порушення мовлення.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): Причини порушення мовлення.	Бєлова О.Б. Пропедевтика мовленнєвих порушень: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Медобори 2006, 2017. 132 с. 1. 2. Бєлова О.Б. Мовленнєвий розвиток в нормі / Навчально-методичний посібник. Кам'янець Подільський: Медобори 2006, 2012. 180 с. 3. Биков Ю.Н. Неврологія, 2005. [Електронний ресурс] / Режим доступу до вид. : http://medbib.in.ua/perinatalnaya-patologiya.html 4. Богуш А.М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років. Монографія. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 374 с. 5
Семінарське заняття (2 год.): Охарактеризуйте основні пренатальні причини порушень мовлення. Розкрийте постнатальні причини порушень мовлення. Визначте натальні причини порушень мовлення.	
Завдання для самостійної роботи: 1. Підготувати презентацію до теми.	Рібцун Ю. В. Вплив ендогенних та екзогенних факторів на становлення мовленнєвої діяльності молодших дошкільників із ЗНМ [Електронний ресурс] Народна освіта. 2010. Вип. № 2 (11). Режим доступу до вид. : www.kristti.com.ua.

Тема № 4. Особливості розвитку мовлення у дітей першого року життя.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (4 год.): Вікова характеристика. Особливості розвитку мовлення у дітей першого року життя.	Бєлова О.Б. Пропедевтика мовленнєвих порушень: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Медобори 2006, 2017. 132 с. 2. Бєлова О.Б. Мовленнєвий розвиток в нормі / Навчально-методичний посібник. Кам'янець Подільський: Медобори 2006, 2012. 180 с. 3. Биков Ю.Н. Неврологія, 2005. [Електронний ресурс] / Режим доступу до вид. : http://medbib.in.ua/perinatalnaya-patologiya.html

	4. Богуш А.М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років. Монографія. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 374 с. 5
Семінарське заняття (2 год.): Охарактеризуйте розуміння мовлення дитини від 1 року до 1 року 6 місяців. Розкрийте засвоєння звуків мови та розвиток словника у дітей від 1 року до 1 року 6 місяців. Опишіть формування граматично правильної вимови у дитини від 1 року до 1 року 6 місяців. Охарактеризуйте розуміння мовлення дитини від 1 року 6 місяців до 2-х років. Розкрийте засвоєння звуків мови та розвиток словника у дітей від 1 року 6 місяців до 2-х років. Опишіть формування граматично правильної вимови у дитини 1 року 6 місяців до 2-х років.	1. Богуш А. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти / А.М. Богуш. Харьков: Вид-во «Ранок», 2011. 176. 2. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібн./О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін.. Київ: Просвіта, 2001. 416 с. 3
Завдання для самостійної роботи: 1. Підготувати інтерактивні картки з розвитку мовлення дітей 1 року життя.	

Тема № 5. Особливості розвитку мовлення у дітей другого року життя.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): Вікова характеристика. Особливості розвитку мовлення у дітей другого року життя..	Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібн./О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін.. Київ: Просвіта, 2001. 416 с. Гаврилова Н. С. Класифікації порушень мовлення / Н. С. Гаврилова // Збірник наукових праць Камянець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Сер. соціально педагогічна. Вип. XX : у 2-х ч., ч.1 / за ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака. – Кам'янець-Подільський : Медобори-2006, 2012. С. 293–315. Гаврилова Н. С. Порушення фонетичного боку мовлення у дітей : монографія / Н. С. Гаврилова. Кам'янець-Подільський : Друк-Сервіс, 2011. 200 с. 5
Семінарське заняття (2 год.): Охарактеризуйте розуміння мовлення дитини від 2-х років до 2-х років 6 місяців. Розкрийте засвоєння звуків мови та розвиток словника у дітей від 2-х років до 2х років 6 місяців. Опишіть формування граматично правильної вимови в дитини від 2-х років до 2х років 6 місяців. Охарактеризуйте розуміння мовлення дитини від 2-х років 6 місяців до 3-х років. Розкрийте засвоєння звуків мови та розвиток словника в дітей від 2-х років 6 місяців до 3-х років. Опишіть формування граматично правильної вимови в дитини від 2-х років 6 місяців до 3-х років.	

Завдання для самостійної роботи: 1. Підготувати інтерактивні картки з розвитку мовлення дітей 2 року життя.	

Тема № 6. Особливості розвитку мовлення у дітей третього року життя.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): Вікова характеристика. Особливості розвитку мовлення у дітей третього року життя.	Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібн./О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін.. Київ: Просвіта, 2001. 416 с. Лазарєва І.А. Неврологічні основи логопедії: навчально-методичний посібник для студентів дефектологічних спеціальностей. Луганськ, 2005. 132 с. Логопедія. Підручник, 2-е видання. За ред. М.К. Шеремет. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 672 с. Манько Н.В. Діагностика та корекція мовленнєвого розвитку дітей раннього віку: Науково-методичний посібник. Київ: КНТ, 2008. 256с.
Семінарське заняття (2 год.): Охарактеризуйте прийоми з розвитку мовлення у дітей 3-го року життя.	
Завдання для самостійної роботи: Підготувати інтерактивні картки з розвитку мовлення дітей 3 року життя.	

Тема № 7. Особливості розвитку мовлення у дітей дошкільного віку.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): Вікова характеристика. Особливості розвитку мовлення у дітей дошкільного віку.	Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібн./О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін.. Київ: Просвіта, 2001. 416 с. Лазарєва І.А. Неврологічні основи логопедії: навчально-методичний посібник для студентів дефектологічних спеціальностей. Луганськ, 2005. 132 с. Логопедія. Підручник, 2-е видання. За ред. М.К. Шеремет. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 672 с. Манько Н.В. Діагностика та корекція мовленнєвого розвитку дітей раннього віку: Науково-методичний посібник. Київ: КНТ, 2008. 256с.
Семінарське заняття (2 год.): Визначте розвиток мовлення в дітей 4-го року життя. Опишіть розвиток мовлення у дітей 5-го року життя. Охарактеризуйте розвиток мовлення в дітей 6-го років життя. Розкрийте розвиток мовлення в дітей 7-го років життя.	
Завдання для самостійної роботи: Підготувати інтерактивні картки з розвитку мовлення дітей дошкільного віку.	

Тема № 8. Методи спостереження за розвитком мовлення у дітей раннього віку.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (4 год.): Методи, прийоми спостереження за розвитком мовлення у дітей раннього віку.	Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібн./О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін.. Київ: Просвіта, 2001. 416 с. Лазарєва І.А. Неврологічні основи логопедії: навчально-методичний посібник для студентів дефектологічних спеціальностей. Луганськ, 2005. 132 с. Логопедія. Підручник, 2-е видання. За ред. М.К. Шеремет. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 672 с. Манько Н.В. Діагностика та корекція мовленнєвого розвитку дітей раннього віку: Науково-методичний посібник. Київ: КНТ, 2008. 256с.
Семінарське заняття (2 год.): Методи, прийоми спостереження за розвитком мовлення у дітей раннього віку.	
Завдання для самостійної роботи: Підготувати інтерактивні картки методик розвитку мовлення дітей.	

Тема № 9 Умови попередження мовленнєвих розладів

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): Умови попередження мовленнєвих розладів	Мацюк З., Фенко М. (2022). Інноваційні методи розвитку комунікативних здібностей дітей дошкільного віку в інклюзивно-реабілітаційних центрах. Acta Pedagogika Volynienses, 2/2022. Мацюк З., Фенко М. Ефективність арттерапевтичних технології у дошкільному інклюзивному середовищі // «Європейські та світові вектори розвитку освіти в Україні»: колективна монографія. 2022. Пахомова Н.Г. Нейропсихолінгвістика. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2013. 268 с.
Семінарське заняття (2 год.): Опишіть педагогічні умови 2-го року життя. Визначте педагогічні умови 3-го року життя. Розкрийте педагогічні умови з розвиток мовлення у дітей дошкільного віку.	
Завдання для самостійної роботи: Створити чек-лист попередження мовленнєвих розладів.	

Тема № 10. Педагогічні та психологічні умови з розвитку мовлення у дітей дошкільного віку

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.):	Тищенко В., Рібцун Ю. Як навчити дитину

Педагогічні умови з розвитку мовлення у дітей дошкільного віку. Психологічні умови з розвитку мовлення у дітей дошкільного віку	правильно розмовляти: Від народження до 5 років: Поради батькам. Київ: Літера ЛТД, 2006. 128 с.
Семінарське заняття (2 год.): Охарактеризуйте психічні умови з розвитку мовлення для дітей раннього віку Визначте психічні умови з розвитку мовлення для дітей дошкільного віку	

Тема 11. Порядок (етапність) діагностики та формування висновку

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): Порядок (етапність) діагностики та формування висно	Биков Ю.Н. Неврологія, 2005. [Електронний ресурс] / Режим доступу до вид. : http://medbib.in.ua/perinatalnaya-patologiya.html Богуш А.М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років. Монографія. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 374 с. Пахомова Н.Г. Нейропсихолінгвістика: навч. посіб. для студ. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2013. 268 с.
Семінарське заняття (2 год.):	
Завдання для самостійної роботи: Створити чек-лист діагностики мовленнєвих розладів.	

Тематика індивідуальних завдань

1. Підготувати дидактичний матеріал для подолання мовленнєвих порушень у дітей першого року життя.
2. Підготувати дидактичний матеріал для подолання мовленнєвих порушень у дітей другого року життя.
3. Підготувати дидактичний матеріал для подолання мовленнєвих порушень у дітей третього року життя.
4. Підготувати дидактичний матеріал для подолання мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку.

6. Політика курсу

Політика щодо відвідування навчальних занять

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на лекційних і семінарських заняттях. Здобувач, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав був відсутній на семінарському занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Здобувач, який не використував надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин,

отримує за кожне пропущене заняття 0 балів. Здобувачі, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Політика академічної доброчесності
Здобувачі мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності в ІДГУ». Наявність академічного плагіату в студентських доповідях є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи чи іспиту є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

7. Проміжний і підсумковий контроль

Форма проміжного контролю
Модульна контрольна робота проводиться у формі тестових завдань, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння знаннями з теоретичних основ курсу, а також вміння комплексно застосовувати ці знання у процесі роботи в умовах інклюзії.

Форма підсумкового контролю
Залік (проводиться у письмовій формі за тестовими технологіями).

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Підсумковий бал	**Оцінка за традиційною шкалою**
51-100	зараховано
1-50	не зараховано

Схема розподілу балів
Залік

Максимальна кількість балів	**70 балів**(поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	**30 балів**(проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	**35 балів** (поточний контроль)	**16 балів** (проміжний контроль)

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю. Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях та результати самостійної роботи. Нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ»

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцін	**Критерії оцінювання навчальних**

ка	досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.1. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів

Підготовка дидактичного матеріалу	5
Конспект першоджерел	5
Підготовка ІНДЗ	5

Критеріями оцінювання *дидактичного матеріалу (вправ тощо)* є вміння студента доцільно добирати дидактичний матеріал відповідно до поставленої мети.

Критеріями оцінювання роботи з *першоджерелами* є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу.

Оцінювання *ІНДЗ* здійснюється за такими критеріями: Якість, чіткість, повнота кількісної обробки отриманих даних та аналізу результатів, обґрунтованість добору дидактичного матеріалу, творчий підхід, самостійність, якість оформлення.

Викладач _____ (підпис) Каплієнко А.І. (ПІБ)

Затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та спеціальної освіти

протокол № 6 від «05» січня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ (підпис) Звєкова В.К. (ПІБ)